

7. Volnočasové aktivity

Volný čas je ten, který zbývá člověku po splnění pracovních a mimopracovních povinností, doba, v níž se věnuje činnostem, které má rád, baví ho, jsou mu uvolněním a radostí, činnostem, do kterých vstupuje na základě svobodné vůle s jistým očekáváním a které by měly přinést příjemné zážitky a uspokojení.

Základní umělecké školy, školní družiny, školní kluby a střediska volného času

Jednou z forem volnočasových aktivit mládeže je návštěva základních uměleckých škol. V Karlovarském kraji bylo ve školním roce 2016/2017 zapsáno do základních uměleckých škol 9 404 dětí, což bylo o 5,5 % více než ve školním roce 2007/2008. Zájem o umělecké obory dlouhodobě převažuje u děvčat a vůbec nejvíce se děti přihlašují do oborů hudebních. Hudební obory představují výuku na různé hudební nástroje, výuku zpěvu, účast v dětských orchestrálních tělesech a dětských pěveckých sborech.

Základní umělecké školy

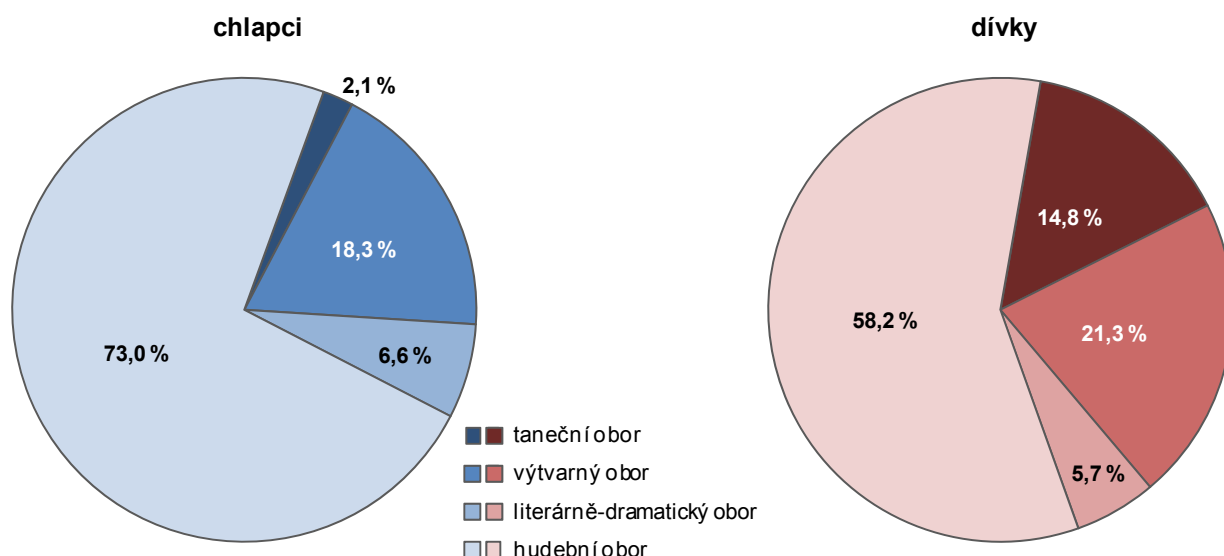
Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Žáci celkem	8 910	9 105	9 241	9 138	8 983	9 294	9 395	9 395	9 541	9 404
z toho dívky (%)	68,9	67,0	68,2	68,8	69,4	69,2	68,7	68,7	67,4	68,2
v tom podle základních oborů (%):										
taneční	11,3	10,8	11,5	11,4	11,6	10,8	10,4	10,3	10,4	10,8
výtvarný	20,2	20,1	19,4	18,9	19,6	20,6	20,8	20,4	20,5	20,3
literárně-dramatický	5,1	4,9	5,8	5,2	5,5	5,4	5,6	5,4	5,7	6,0
hudební	63,4	64,3	63,3	64,5	63,4	63,3	63,2	63,9	63,4	62,9
Absolventi	416	436	453	550	543	537	490	475	468	.

Podíváme-li se na absolventy základních uměleckých škol, zjišťujeme, že jejich počet se pohybuje kolem 5,0 %. To znamená, že tito žáci absolvovali jak 1., tak i 2. stupeň základní umělecké školy. Procento absolventů je tak nízké z několika důvodů, například zájem žáků není v průběhu celého studia na základní škole tak velký, aby vydrželi až do konce nebo zvyšující se náročnost studia nedovoluje další setrvání v základní umělecké škole, případně mohou nastoupit i ekonomické příčiny, kdy rodiče nemohou dále financovat zájmovou činnost dětí. Avšak u absolventů základních uměleckých škol je velká pravděpodobnost, že se budou i nadále umělecky vzdělávat a po ukončení základní školy budou pokračovat na některé z navazujících středních uměleckých škol.

Graf 7.1 Žáci základních uměleckých škol podle pohlaví a základních oborů v Karlovarském kraji ve školním roce 2016/2017

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Jestliže se díváme na žáky základních uměleckých škol z hlediska pohlaví a zájmu o umělecké obory, zjišťujeme, že chlapci i děvčata jeví největší zájem o hudební obor a pak o obor výtvarný. Výrazná odlišnost mezi pohlavími se projevuje v zájmu o obor taneční, kde zájem dívek převyšuje zájem chlapců o 12,7 procentního bodu.

Školní družiny, školní kluby a střediska volného času

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
Školní družiny	115	110	110	110	109	107	108	107	107	107
zapsaní účastníci ¹⁾	5 810	6 007	6 088	6 072	6 334	6 492	6 888	7 366	7 738	7 939
z 1. stupně ZŠ	5 692	5 884	5 965	5 942	6 087	6 203	6 582	7 031	7 435	7 621
z 2. stupně ZŠ	118	123	123	130	123	137	125	103	84	83
Školní kluby	5	6	5	6	4	4	4	7	7	6
zapsaní účastníci ¹⁾	466	406	411	608	386	182	192	382	427	316
z 1. stupně ZŠ	319	248	326	407	278	64	74	215	257	239
z 2. stupně ZŠ	147	158	85	201	102	117	118	167	167	77
Střediska volného času	15	15	15	15	15	16	16	16	16	16
zájmové útvary	790	804	835	831	836	886	892	925	930	975
přijatí účastníci	11 497	11 191	11 462	11 646	12 024	11 699	12 167	12 457	12 625	12 816
děti	1 035	1 153	1 376	1 544	1 363	1 407	1 527	1 401	1 278	1 297
žáci	9 218	8 706	9 065	9 169	9 683	9 544	9 802	10 381	10 718	10 978
studenti	315	469	272	230	229	200	167	75	59	32
táborová a pobytová činnost – akce	186	181	140	126	141	125	147	126	149	.
účastníci	5 285	4 784	3 827	3 648	4 004	3 481	4 451	4 279	4 688	.

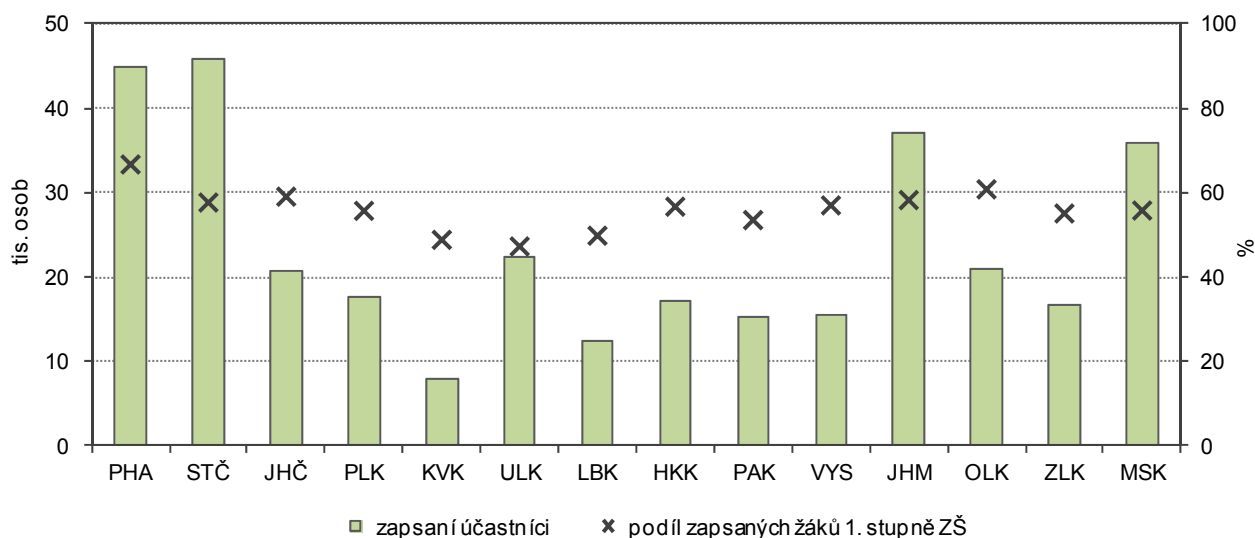
¹⁾ od školního roku 2011/12 včetně žáků z přípravné třídy ZŠ a z přípravného stupně ZŠ speciální

Další možností využití volného času hned po ukončení školní výuky je možnost docházky do školních družin. Z celkového počtu žáků plnících povinnou školní docházku (26 161 žáků) navštěvovalo družinu v roce 2016 v Karlovarském kraji celkem 29,4 % žáků z obou stupňů základních škol. V Karlovarském kraji jsou školní družiny nejméně využívané mezi kraji ČR.

Další možností využití dětí a žáků je návštěva školních klubů a středisek volného času. Zvláště o vstup do středisek volného času roste dlouhodobě zájem. Ve školním roce 2016/2017 bylo do těchto středisek přijato 12 816 dětí a žáků, což bylo o 11,5 % více než ve školním roce 2007/2008.

Graf 7.2 Zapsaní účastníci ve školních družinách podle krajů ve školním roce 2016/2017

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Využívání informačních technologií

Mladí lidé jsou v současnosti velmi úzce spjati s informačními technologiemi, jak vyplývá i ze zjištění Výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií. Mladí lidé čím dál více využívají internet, a to jak samostatně na počítači, tak v mobilních telefonech. Účast mladých na sociálních sítích vzrostla za pět let o cca 30,0 %. Využívání internetového bankovníctví a nakupování po internetu vzrostlo od roku 2011 do roku 2015 jednou tolik.

Využívání internetu jednotlivci v letech 2011 až 2015^{*)}

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

v %

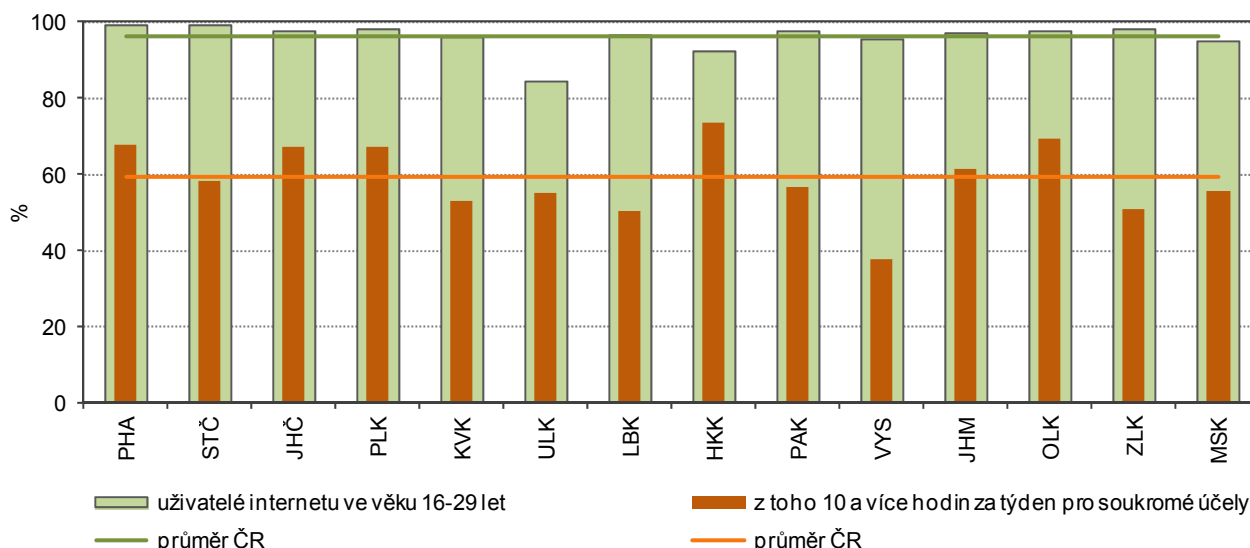
	Podíl z počtu osob ve věku 16 a více let					Podíl z počtu osob ve věku 16–29 let				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Uživatelé internetu	63,4	63,4	67,4	72,5	76,2	83,8	89,0	86,8	94,6	96,0
Internet v mobilním telefonu	.	.	20,7	31,4	39,5	.	.	50,0	71,3	86,1
Účast v sociálních sítích	26,0	30,8	34,3	39,1	40,2	57,7	68,6	71,6	84,3	88,4
Internetové bankovníctví	30,2	34,5	39,3	43,9	47,4	25,9	34,4	36,9	47,0	50,5
Nakupování na internetu	15,8	21,0	26,8	28,6	29,9	15,2	23,6	28,3	33,8	33,7
Hraní počítačových her	.	.	21,2	23,1	22,5	.	.	47,8	52,7	54,2

^{*)} vážené klouzavé průměry z tříletých období - např. údaj za rok 2015 je vypočítán jako průměr z dat za roky 2014, 2015 a 2016
období sběru dat: 2. čtvrtletí daného roku

Při mezikrajském srovnání zjišťujeme, že Karlovarský kraj má páté nejnižší využití internetu mezi kraji, ale dosahuje téměř republikového průměru. Naopak ve využití internetu na mobilním telefonu zaujímá Karlovarský kraj druhé nejlepší místo mezi kraji, a to po Hlavním městě Praze a celorepublikový průměr překračuje o 15,1 procentního bodu. Připojení na sociální sítě má Karlovarský kraj páté nejvyšší mezi kraji ČR, a to za Plzeňským, Jihočeským, Středočeským a Olomouckým krajem. Republikový průměr převyšuje o 2,7 procentního bodu.

Graf 7.3 Uživatelé internetu podle krajů v roce 2015 (tříletý průměr)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

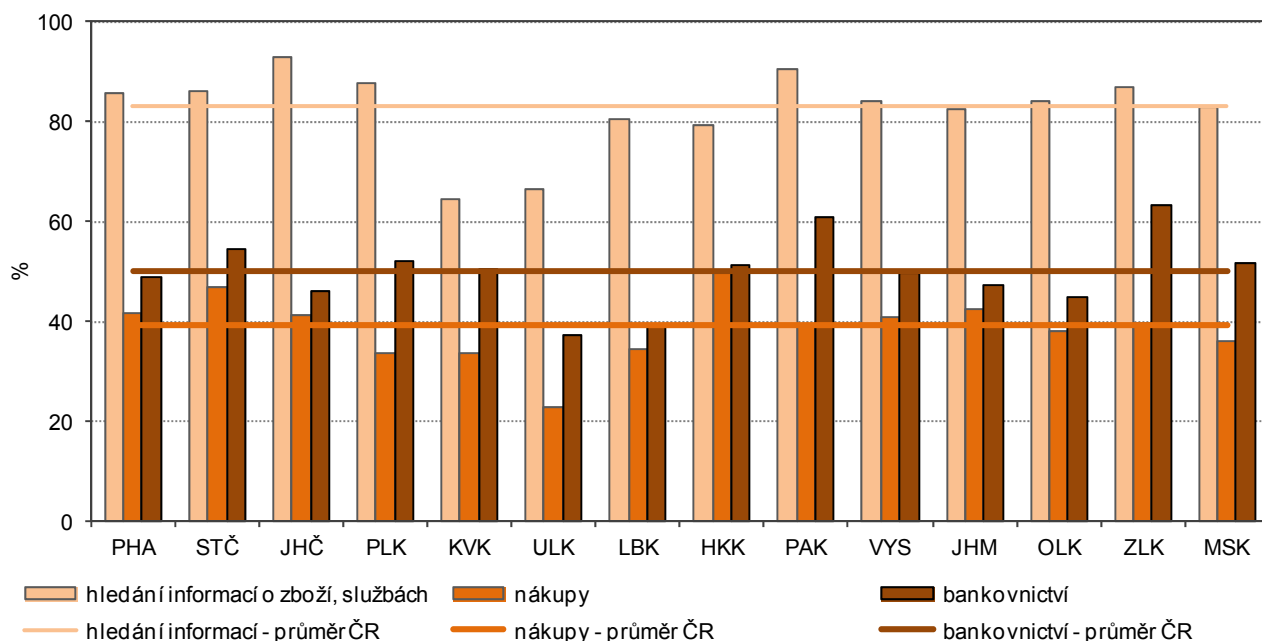

Nejintenzivněji byl internet pro soukromé účely využíván v Královéhradeckém kraji, naopak nejméně hodin u internetu za týden pro soukromé účely trávili jeho uživatelé v Kraji Vysočina.

Pokud se podíváme na následující graf využívání internetu osobami ve věku 16–29 let pro vyhledávání informací, nákupy a internetové bankovníctví zjišťujeme, že Karlovarský kraj využívá internet pro hledání informací o zboží a službách nejméně mezi kraji. Nákupů po internetu realizuje nejméně po Ústeckém kraji. Naopak internet pro bankovní operace využívá Karlovarský kraj jako šestý nejvyšší.

Graf 7.4 Využívání internetu osobami ve věku 16–29 let pro vyhledávání informací, nákupy a internetové bankovníctví podle krajů v roce 2015 (tříletý průměr)

Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

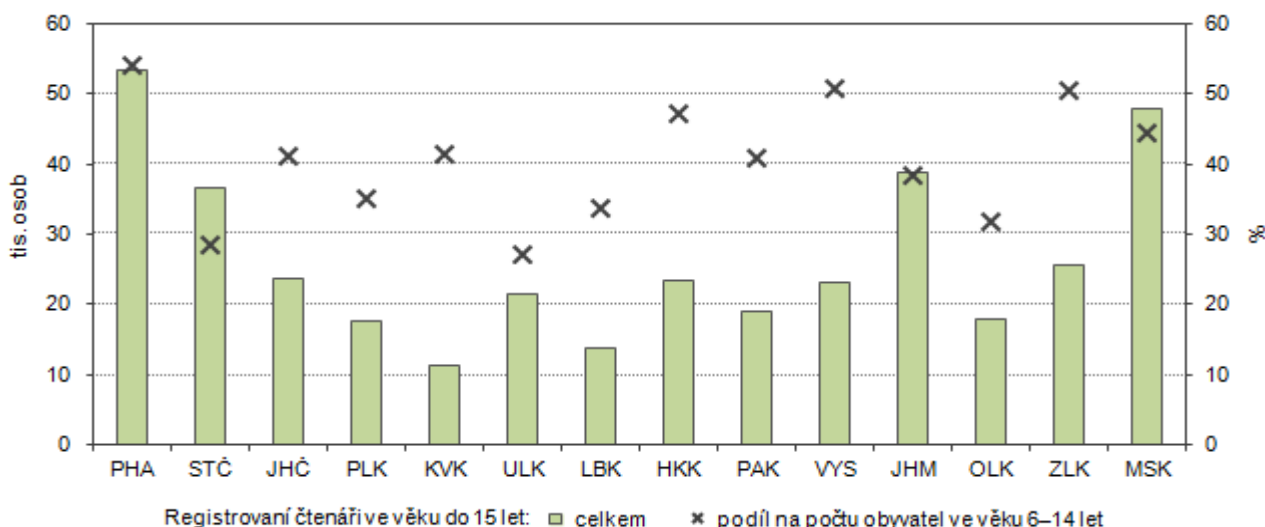

Veřejné knihovny

V Karlovarském kraji bylo v roce 2016 registrováno 11 146 čtenářů ve věku do 15 let. Tento počet činil na celkovém počtu registrovaných čtenářů podíl 27,6 % a byl 6. nejvyšší mezi kraji ČR a celorepublikový průměr překročil o 1,2 procentního bodu. Podíl registrovaných čtenářů ve věku do 15 let na počtu obyvatel ve věku 6–14 let činil v roce 2015 celkem 41,5 % a v tomto ukazateli zaujímal Karlovarský kraj také 6. nejlepší místo mezi kraji. Republikový průměr Karlovarský kraj překročil o 1,7 procentního bodu.

Graf 7.5 Registrovaní čtenáři veřejných knihoven ve věku do 15 let podle krajů v roce 2015

Zdroj: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu

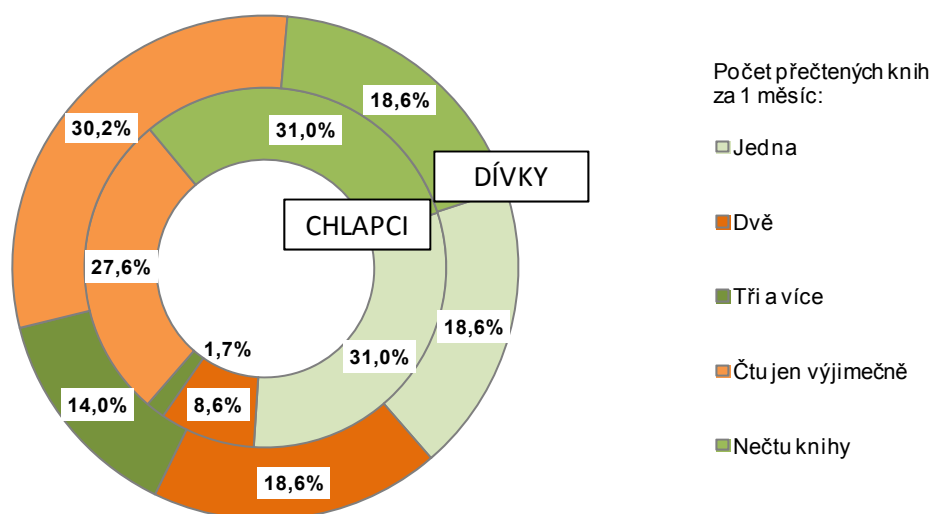

Krajská správa ČSÚ v Karlových Varech si v rámci prezentací na základních školách v Karlovarském kraji připravuje pro žáky osmých tříd pravidelně dotazník. V několika osmých třídách byla v dotazníku i otázka "Kolik knih přečteš za 1 měsíc?". Na tuto otázku odpovědělo celkem 101 žáků, z nichž 58 bylo chlapců a 43 dívek. Jak žáci na tuto otázku odpovídali je zřejmé z následujícího grafu.

Graf 7.6 Čtenáři v osmých třídách základních škol v Karlovarském kraji

Zdroj: Dotazníkové šetření KS ČSÚ v Karlových Varech

Z odpovědí žáků lze vyvodit, že mladí školáci nejsou velcí čtenáři. Téměř polovina dotazovaných dívek nečte vůbec nebo jen výjimečně, u chlapců je tento podíl ještě vyšší (téměř 60,0 %). Dívky jsou celkově většími čtenářkami než chlapci, 14,0 % jich stihne za měsíc přečíst 3 a více knih, mezi chlapci je takových čtenářů pouhých 1,7%. Chlapci, pokud čtou, tak nejčastěji jednu knihu za měsíc (31,0 % všech dotazovaných chlapců).

Sport

V Karlovarském kraji činila v roce 2016 členská základna České unie sportu 31 696 sportovců, což je 10,7 % z celkového počtu obyvatel kraje. Podle sportovních odvětví je s převahou největší zájem o fotbal, kde pracuje 96 oddílů s 9 818 členy. Celkově se ženy zajímají o sport méně než muži, ale jsou sportovní odvětví, kde mají ženy převahu, a to například v turistice, volejbale, atletice a v plaveckých sportech.

Členská základna vybraných sportovních odvětví podle pohlaví a věku k 31. 12. 2016

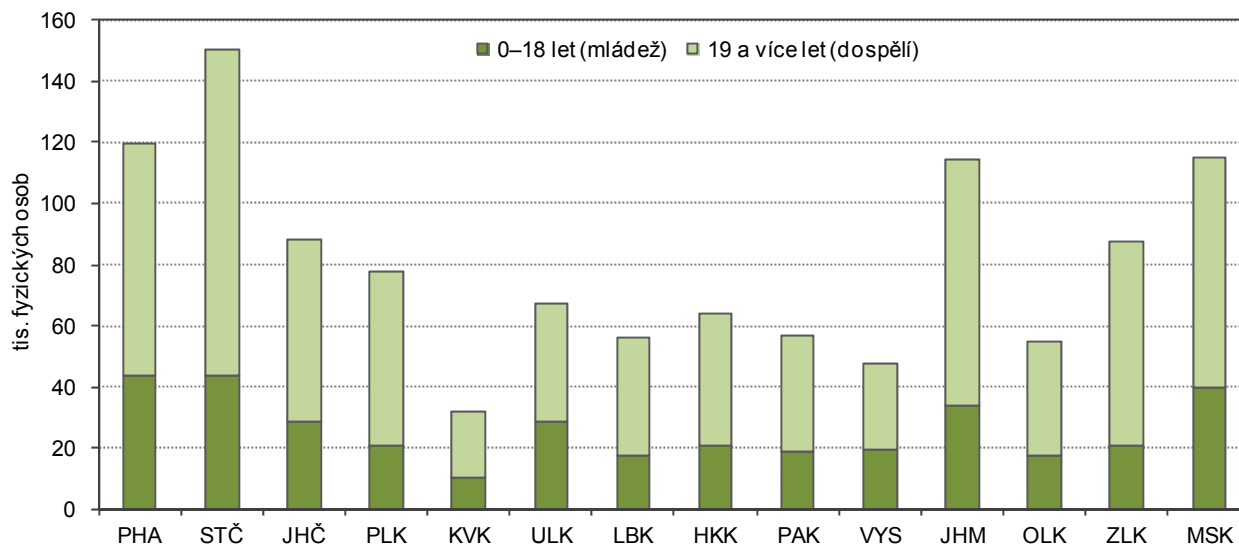
Zdroj: Česká unie sportu

	Členská základna v kraji celkem	z toho ženy (%)	Podíl podle věku (%)			Oddíly
			0–14 let (žáci)	15–18 let (dorostenci)	19 a více let (dospělí)	
Česká unie sportu celkem	31 696	28,9	24,8	8,7	66,5	502
z toho sportovní odvětví:						
fotbal	9 818	5,2	17,3	12,9	69,8	96
golf	1 766	35,7	3,3	6,3	90,3	4
lední hokej	1 578	11,0	43,3	18,1	38,7	9
tenis	1 394	32,3	20,8	9,5	69,7	22
volejbal	1 381	54,5	18,8	10,7	70,5	34
atletika	1 121	53,8	65,9	18,6	15,5	8
lyžování	905	43,2	27,4	8,5	64,1	13
basketbal	869	30,0	21,6	11,5	66,9	17
plavecké sporty	771	52,7	68,9	9,6	21,5	6
turistika	597	55,3	3,5	2,0	94,5	13

Při pohledu na členskou základnu ve vztahu věk a sportovní odvětví zjišťujeme, že s přibývajícím věkem členská základna inklinuje více k relaxačním sportům. Žáci ve věku 0–14 let provozovali nejvíce plavecké sporty, atletiku a lední hokej, dorostenci pokračovali v atletice a ledním hokeji a dospělí se vrhli na turistiku a golf.

Graf 7.7 Členská základna České unie sportu podle věku a kraje k 31. 12. 2016

Zdroj: Česká unie sportu

Péče o mladou generaci v regionu (krajské dokumenty zaměřené na péči o mladou generaci)

Karlovarský kraj nemá cíleně zpracovanou koncepci péče o mladou generaci. Přesto se některé krajské dokumenty této problematiky dotýkají. Jedná se například o dokument [Koncepce kultury Karlovarského kraje pro období let 2013–2020](#), do kterého je zahrnuta i oblast rozvoje kulturních aktivit dotýkajících se mladé generace Karlovarského kraje.

Kultura je nenahraditelným prostředkem přenosu informací mezi generacemi. Charakterizuje příslušnost jedince k regionu a podstatnou měrou napomáhá k integraci společenství občanů v jednom regionu. Kultura přispívá k rozvoji intelektuální, emocionální i morální úrovně každého občana.

Kultura rovněž přispívá k pocitu příslušnosti občanů k regionu, městu či obci a k jejich identifikaci se společenstvím lidí. Existují historické diference, kterými se Karlovarský kraj zásadně liší od krajů s tradiční, mnoho staletí udržovanou a novým generacím předávanou, lidovou kulturou. Obyvatelé Karlovarského kraje žijí na území, ve kterém žilo do konce druhé světové války především německy mluvící obyvatelstvo. Tomuto prostředí zcela zákonitě odpovídala i kultura, která byla velmi odlišná od tradičních českých, případně moravských regionů. Po válce byla většina Němců z tohoto území odsunuta, čímž byl přerušen mnohaletý kulturní vývoj – němečtí obyvatelé si svou kulturu odnesli. Nově příchozí osídlenci pohraničí přicházeli ze všech koutů tehdejšího Československa, někteří i ze zahraničí. Velmi rozmanitá kultura příchozích neměla v novém domově na co navázat, a proto je i dnes poměrně těžké najít na území Karlovarského kraje kulturu typickou pro toto území. O to větší důraz by měl být na podporu a rozvoj kultury v Karlovarském kraji kladen. Kultura může pozitivně ovlivnit budoucnost regionu motivováním mladých lidí k setrvání v rodném regionu a přispět tak k jeho vývojové stabilitě.

Kultura má i značný motivační efekt. Občan, který se na kultuře podílí nebo ji přímo tvoří, nejen smysluplně vyplňuje volný čas, zároveň se chrání před nástrahami současných sociálně - patologických jevů, jako jsou kriminalita, narkomanie nebo gamblerství, jimiž je ohrožena zejména mládež. V neposlední řadě kultura přispívá k lepšímu vztahu mezi občany různého národnostního původu a k vzájemnému pochopení případných odlišností.

